

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni račun štev. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2113.

Cene inseratom: Cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.—

Golobček z vejico miru, obdan od jeklenega gozda bajonctov.

Nemirno ozračje je ležalo nad svetom vse preteklo leto. Ves čas je vladalo moreče in dušeče vzdušje, prenapolnjeno električne napetosti. Sile, sproščene vse vezanosti, ki jo nalaga načelo pravičnosti in ozir na sklenjene pogodbe, so izsule v obliki vojne na ljudi vse grozote morenja, pustošenja, ugonabljanja. Ob gromenju topov se je preteklo leto rodilo, ob gromenju topov je leglo v svoj grob, ki ga času koplje večnost. Ob začetku mu je kot budnica donelo gromenje topov v Abesiniji, ob koncu pa so mu večernico zapeli z gromkim glasom topovi državljanske vojne v Španiji. Tragedija (žalostna) dveh narodov je spremljala njegov potek. V Abesiniji se je narod, ki je že stoletja imel lastno narodno državo, boril z izredno hrabrostjo, pa z nedostatnimi gmočnimi in tehničnimi sredstvi za svojo neodvisnost. Propadel je proti ogromni številčni in tehnični premoči. V Španiji pa je meseca julija izbruhnila ter še vedno divja državljanska vojna z vsemi grozotami sovražstva, morenja in pustošenja.

Dve državi vojne vihere.

Obe vojni sta — in to je bila velika sreča za svet — ostali omejeni na ozemlje, kjer sta izbruhnili. Osvajanje Abesinije po Italiji sicer Angležem ni bilo všeč. Toda Anglija ni bila pripravljena, da bi dejavno posegla v abesinsko-italijanski spor. Njene bojne ladje so bile ob začetku spora zbrane v Sredozemskem morju, toda streliva so imele samo za pol ure. Sedaj pa se Anglija z naglico oborožuje, njene tovarne delajo s polno paro za oboroževalne svrhe. Ker Abesinija ni bila dovolj opremljena ne z orožjem ne s strelivom, ne z drugim prepotrebim blagom, se je mogla Italiji ustavljati samo 7 mesecev, od oktobra 1935 do maja 1936. Državljanska vojna v Španiji že traja pol leta in ni videti, da bi se kmalu končala. Razlog je v tem, ker dobivata obe dve vojuči se stranki veliko podporo v vojaštvu in najmodernejšem orožju od drugih držav. Evropa se sicer ne vtika v notranjo vojno v Španiji, ker je načelno »nevtralna« (nepriistranska). Dejansko pa se v Španiji vrši boj med dvema diktaturama: med boljševiško diktaturo na eni strani in med fašistično-narodnosocialistično diktaturo na drugi strani. Boljševiška svetovna metropola Moskva pošilja svojim somišljenikom v Španiji v pomoč vojake-prostovoljce in najmodernejšo orožje na kopnem in v zraku, črni in zlasti

rjavi fašizem pa pošilja isto pomoč narodni vojski v Španiji.

Žarišče vojne nevarnosti.

Abesinsko-italijanska vojna, kakor tudi notranja vojna v Španiji sta, da se poslužimo Stalinovega izraza, le dve »epizodi« (dva vmesna, bolj postranska dogodka). Po mnenju ruskega boljševiškega diktatorja, izraženem v pogovoru z Američanom Howardom, »imamo dve žarišči vojne nevarnosti: eno je na Daljnem vzhodu, v japonskem pasu. Drugo je v Evropi, v nemškem pasu. Težko je reči, katero je bolj grozeče; na obeh krajih tli.« Ves zunanje-političen napor Evrope je usmerjen v pravcu ohranitve miru. Tej od vseh narodov zaželeni svrhi naj bi služile mednarodne pogodbe. Bile bi res jamstvo miru, ako bi se spoštovale. Roosevelt, z ogromno večino v novembru na novo izvoljeni predsednik Zedinjenih držav, je na vseameriškem kongresu v Buenos-Airesu (v Argentini) početkom decembra po pravici izjavil, da je predpogoj za ohranitev miru spoštovanje pogodb. Kjer so pogodbe samo krpa papirja, ki se ali samovoljno raztrga ali pa s čim drugim popiše, je porušena najtrdnjša podlaga za mirno sožitje narodov.

Jamstvo miru: pogodba ali orožje?

Nemčija je 1. 1935 preko in proti določilom versajske mirovne pogodbe vpeljala splošno vojaško dolžnost. Lani je bila po teptana lokarnska pogodba, ki zajamčuje Franciji njeno vzhodno mejo, ter je 7. in 8. marca vkorakalo nemško vojaštvo v nemško ozemlje v Porenju. Odgovor Francije na tako postopanje Nemčije je bila pogodba Francije z Rusijo. Za francosko poslansko zbornico je to pogodbo tudi sprejel francoski senat, in sicer z veliko večino 231 glasov proti 52. S sprejetjem franc.-ruske pogodbe o medsebojni pomoči, je rekel Stalin, »so prijatelji miru dosegli nov uspeh.« V take uspehe pa ni pravega zaupanja. Večje zaupanje se stavi v lastno moč in pripravljenost. Vse

države se oborožujejo vedno bolj in bolj. Anglija si je v to svrhu zagotovila zelo velike kredite. Francija je poddržala svojo oboroževalno industrijo ter namestila svoj trdnjavski pas proti Nemčiji podaljšati tudi na belgijski meji. Rusija je prvovrstno oborožena ter ima najmočnejše zračno brodogradnjo na svetu. Nemčija se oborožuje z mrzlično naglico. Od začetka 1933 do konca 1935 je izdala po angleških računih za oboroževalne namene okoli 1600 milijonov funtov (1 funt je več ko 200 dinarjev). Ali bo država zmogla to strašno breme? Čehoslovaška se je proti javnim in prikritim grožnjam Nemčije zavarovala s pravim trdnjavskim obročem. Kako oborožena je Italija, je pokazala njena vojna v Abesiniji. Mussolini je zadel pravo, ko je položaj v Evropi nedavno tako-le označil: »Evropa je golobček z oljno vejico miru v kljunu, toda obdan vsenaokrog od jeklenega gozda bajonetov.«

Opomin sv. Očeta.

O tem položaju v Evropi in na svetu je vodil račun tudi sv. Oče Pij XI., ko je dan pred Božičem s svoje bolniške sobe naslovil v svojem govoru opomin na vse mero-dajne činitelje na svetu. Božja volja, tako poudarja sv. Oče, je volja miru. Proti tej volji pa se bori hudobna volja mnogih, ki so zašli na slaba pota. Ti povzročajo številna zla in hudobije, ki ležijo na človeštvu, na državah in na cerkvi. Vedno sem opozarjal, izjavlja papež, na velike grozeče nevarnosti, pozival k budnosti, k delu in k skupnemu nastopu vseh, ki so dobre volje, proti onim agitacijam in sovražnim silam, ki izpodkopujejo najvišje vrednote človeške družbe, družine in posameznika. Pred vsem pa sem svaril in pokazoval na edina sredstva, ki morajo odpomoči in prineesti zdravje, to so resnica, pravica in bratska ljubezen do bližnjega. Končno je naslovil sv. Oče v svojem božičnem govoru, ki ga je radio ponesel po celem svetu, na vse vladarje in narode sveta nov, še bolj goreč in topel opomin k miru. Da mir ohranijo tam, kjer še vlada in obstoja, in da mir obnovijo, kjer je še samo bolesten spomin in žalostno, do sedaj neizpolnjeno upanje.

V NAŠI DRŽAVI.

Dr. Stojadinovič-Koroščeva vlada za gospodarski dvig v naši državi. Naša vlada je sklenila v minulem letu 10 trgovin-

skih pogodb z raznimi državami in ima z njimi tudi redno plačilni promet. Trgovinske pogodbe so bile sklenjene s: Španijo 15. maja, z Grčijo 22. avgusta, z Romunijo 11. septembra (petrolej in baker), z Nizozemsko in Italijo 25. septembra, s Turčijo 26. oktobra, s Čehoslovaško 10. novembra, z Veliko Britanijo 27. novembra, in končno s Francijo in Madžarsko

Možje,
fantje,
žene,
dekleta,
mladina.

vsakdo hoče prvi čitati Slov. gospodarja
ko pride v hišo. Kdo se sedaj briga za to
da bo tudi pravočasno plačan za vse leto
1937? Vsi!

8. in 17. decembra. Razven omenjenih pogodbe je bilo v minulem letu več sestankov gospodarskega sveta Male zveze, Balkanske zveze in mešanih gospodarskih odborov z drugimi državami. Radi tolikega gospodarskega dela beležimo v letu 1936 v naši državi znatno zboljšanje v gospodarskem oziru, ki daje upanje, da bo prišlo v letu 1937 še do veliko večjega napredka.

Krog pogodbe o nenapadanju med našo državo in Bolgarijo. Odnosaji med Jugoslavijo in Bolgarijo stopajo v odločilno razdobje in smo tik pred sklenitvijo pogodbe o prijateljstvu in o nenapadanju med obema državama. Pogajanja za sklenitev prijateljske pogodbe med Bolgarijo in Jugoslavijo so pričela že v začetku leta 1936. Ko se je vračal bolgarski kralj Boris spomladi leta 1936 iz Rima preko naše države, se je sestal na Bledu s knezom namestnikom Pavlom. Pozneje so se nadaljevala pogajanja v Belgradu, ko se je predsednik bolgarske vlade Kjoselvanov na povratku iz Zeneve meseca septembra ustavil v naši prestolici in je imel daljše razgovore z našim zunanjim ministrom dr. Stojadinovičem. Tretji važni sestanek v tej zvezi se je vršil v dvorcu kralja Borisa v bližini Plovdiva, kjer je sprejel bolgarski kralj dr. Stojadinoviča, ko se je vračal s poseta na Turškem. Na omenjenih sestankih so bila rešena glavna vprašanja glede pogodbe, ki bo kmalu zaključena in podpisana.

Državne šolnine ni na zasebnih šolah. Davčni oddelek finančnega ministrstva je odločil, da za obisk zasebnih šol ne glede na to, ali imajo pravico javnosti ali ne, ni treba plačati državne šolnine.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Gospodarske stiske Nemčije. Znano je, da je sklenila Nemčija takozvano »petletko«. V tej dobi se hočejo Nemci toliko osamosvojiti, da bo nemška industrija vse, kar rabijo Nemci za življenje, proizvajala doma. Predsednik odbora, ki vodi petletko, je neizprosni pruski ministrijski predsednik general Göring. Za dosego gospodarske osamosvojitve Nemčije je začel Göring brezobzirno izvajati nove odredbe. Predpisan je poseben jedilni list, katerega se mora vsak Nemec strogo držati. Ta jedilni list predvideva med tednom več postnih dnevo, da bi si Nemci prihranili izdatke za meso. Kruh in živila se izdajajo na karte, kakor pri nas med

vetovno vojno. Kmetom živila rekvirirajo. Časopisje celega sveta piše o tem, la Nemci stradajo. Angleži ponujajo Nemcem pomoč v večjem posojilu pod pogojem, da se popolnoma umaknejo iz Španije.

Državljska vojna na Španskem se ne premakne z mrtve točke, na kateri se je isidrala nekaj tednov pred božičnimi prazniki. Nacionálni general Franco ne more Madrida čisto zavzeti; rdeča milica pa tudi ne beleži nikakih znatnejših uspehov. Po španskih bojiščih se že dalje časa ne borijo več med seboj Španci, ampak protiboljševiki in komunisti iz vseh evropskih držav. Rdeča milica, ki je pod vodstvom ruskih generalov, obstoja iz komunističnih prostovoljcev in beguncev iz Rusije, Nemčije, Belgije in Francije. Francovo armado pa tvorijo nemški ter italijanski dobrovoljci in Marokanci. Res čisto španska armada pa je bila že stolletja najslabša na celnem svetu in je izgubila vse vojne. Španski častnik je lahko postal le plemič. Vsak častnik je imel visoko plačo. Dve tretjini vojnega proračuna sta odpadli na plače častnikom in podoficirjem. Ob pričetku še danes trajajoče državljanske vojne je bil v španski armadi general na 538 vojakov, na 10 vojakov stotnik, na 8 poročnik in na 6 podoficir. Z mirno vestjo lahko trdimo, če bi se v špansko državljansko vojno ne bile vmešale razne tuje države, bi je že bilo davno konec, ker današnji Španec je vse drugo, le vojak ne!

Španska rdeča milica je pričela po ruskem nasvetu boj s psi volčnjaki. Najnovejša poročila s španskih bojišč pravijo, da so začeli rdeči pošiljati v prve vrste izborna za napad izurjene pse-volčnjake,

„Slov. Gospodar“ stane:

četrletno Din 9.—
polletno Din 16.—
celoletno Din 32.—

ki poslušajo na ruske ukaze. Volčnjaki se priplazijo čisto tiho pred prednje straže, ali pa do strelskih jarkov, potem pa se iznenada zaženejo borcem v prvih vrstah za goltance. Na par točkah so bile nacionalistične čete radi napada podivjanih psov tako presenečene, da jim je odrekla duha prisotnost in so se umaknile. Zgodovina človeštva ne pozna, da bi bili kedaj v vojnah uporabljali pse. Česar ni izumil doslej še nikdo, to so storili ruski boljševiki, da so izvežbali volčnjake za bojne napade.

Kako tolmači Amerika nevmešavanje v špansko klanje. Razne tvrdke Združenih ameriških držav zalagajo med seboj se vojskujoče Špance z letali. Ameriška vlada v Washingtonu je prejela od raznih strani proteste zaradi izvoza letal v Španijo. Na te ugovore izjavljajo ameriški vladni krogi, da nimajo nobene zatonске opore, po kateri bi zamogli izvoz vojnega materiala prepovedati. Ameriški zakon o nevtralnosti določa, da je zabranjen izvoz orožja in vojnihi potrebščin v vojskujoče se države. Glede Španije pa ne gre za vojno med dvema državama, ampak za državljansko klanje v eni sami državi. Ako bi hotela Amerika prepovedati izvoz vojnihi potrebščin v Španijo, bi bi morala prej spremeniti zakon in to bi lahko storil samo ameriški kongres ali parlament, ki se bo sestal enkrat meseca januarja.

Ples v adventu. »Istina«, list za katoliško prosveto in socialno pravico, ki izhaja v Sušaku, piše v svoji božični številki za leto 1936 naslednje: »Cerkve prepoveduje ples v adventu. Cerkve poslušati je dolžan vsak kristjan, ker sv. pismo pravi: »Kdor cerkve ne posluša, naj bo kakor brezbožnik.« Toda nekateri Suščani prezirajo to zapoved in s tem kažejo, da nimajo niti najpreprostejšega pojma dostojnosti, da bi spoštovali versko prepričanje ljudstva, na čigar račun in med katerim živijo in kateremu so se odtujili. Dobro pa je navesti dejstva in resnico o tem, kdo, kdaj in kje pleše, ker samo resnica more koristiti: 1. decembra. Priredila je Sokolska župa Sušak-Reka v sokolski dvorani akademijo s plesom. — 8. decembra. Priredil je Jugoslovanski narodni pokret v sokolski dvorani čajanko s plesom. — 13. decembra. Priredilo je sokolsko društvo Sušak čajanko s plesom. — 20. decembra. Priredilo je Združenje dijakov državne trgovske akademije v sokolski dvorani čajanko s plesom. Isti dan je priredilo sokolsko društvo Trsat čajanko s plesom v čitalnici na Trsatu, torej nasproti same trsatske cerkve. Isti dan je tudi bila v hotelu Kontinental čajanka s plesom. — Samo puntajmo mladino proti cerkvenim zapove-

dim, da je razkristjanimo ter tako pripravimo za komunizem!« Tako sušaska »Istina«. Dobro bi bilo, da bi kdo sestavil koledar plesnih prireditev v adventnem času v Slov. iji, da bi se videlo, kateri so tisti, ki pri nas odtujejo mladino veri in cerkvi, ter jo vodijo na pot lahkomi-selnosti.

Proti nesramni knjigi. V lanskem polletju je izšla v največjem mestu Južne Amerike, v Buenos Airesu, glavnem mestu Argentine, knjiga z imenom »Tumulto«. Spisal jo je neki socialist z imenom Portogalo. Knjiga je po vsebini takšna, da je v javnosti upravičila svoj naslov: vzbudila je tumult. Z drznostjo, ki je svojska marksističnemu svetovnemu nazoru, zasmejuje vse, kar je ljudstvu drago in sveto: vero, narod in domovino. Snovno izhaja knjiga iz veličastnega svetovnega evharističnega kongresa, ki je bil pred dvema letoma v Buenos Airesu in čigar veličastni potek je občudoval svet. Socialistični pisatelj se o tej veličastni manifestaciji vere v Kristusa, Zveličarja sveta, izraža z uprav bogokletnimi besedami. Skladno z izhodiščem se vsa vsebina knjige razvija v nesramen zasmeh verskih svetinj, cerkvenih ustanov, domovinskih idealov in v še nesramnejši opis spolnih umazanij. Knjiga bi bila ostala, ker je v književnem oziru brez vsake vrednosti, neopažena, da ji ni prisodilo književno sodišče, ki ga je mesto ustanovilo pred 3 leti za oceno in nagrado najboljšega književnega dela, prvo oceno s primerno nagra-

Vse vrste štampiljk

za urade, trgovce, obrtnike in privatnike
naročajte v Cirilovih knjigarnah Maribor
in Ptuj.